

УДК 677.075

АРАБУЛІ С.І.¹, ОЧЕРЕТНА Л.², ВАРАВІНА А.А.¹,
СУПРУН Н.П.¹

¹Київський національний університет технологій та дизайну,
Україна

²Технічний університет м. Ліберець, Чеська Республіка

ОЦІНКА ТЕРМОФІЗІОЛОГІЧНОГО КОМФОРТУ ШПИТАЛЬНОЇ ПОСТІЛЬНОЇ БІЛИЗНИ

***Мета.** Вивчення впливу особливостей будови і структури текстильних матеріалів різного сировинного складу на забезпечення термофізіологічного комфорту шпитальної постільної білизни.*

***Практичне значення.** Запропонований новий асортимент текстильних матеріалів для постільної шпитальної білизни з урахуванням особливостей експлуатаційної ситуації споживання.*

***Ключові слова:** білизняні тканини, термофізіологічний комфорт, бавовняне волокно, бамбукове волокно.*

Вступ. Аналіз стану забезпеченості лікарняних закладів шпитальною постільною білизною вказав на постійну потребу в оновленні цих виробів та розширенню асортименту. У порівнянні з побутовою постільною білизною, шпитальна – має виконувати ряд специфічних функцій залежно від особливостей протікання конкретного захворювання та його лікування. Але основною функцією постільної шпитальної білизни залишається: забезпечення нормального функціонування шкірних покривів і регуляції теплообміну організму завдяки своєчасній евакуації з підодягового простору продуктів метаболізму тіла людини. Встановлення і підтримування комфортного для людини мікроклімату підодягового простору обумовлюється низкою взаємозалежних характеристик. Метою дослідження є вивчення впливу особливостей будови і структури текстильних матеріалів (ТМ) різного сировинного складу на забезпечення термофізіологічного комфорту. Властивості матеріалів, що забезпечують термофізіологічний комфорт, прийнято умовно розділяти на дві групи: властивості, що забезпечують обмін речовиною (сорбційні властивості і проникність) і властивості, що забезпечують обмін тепловою енергією (поглинання і перенос тепла). У першій групі властивості забезпечуються за рахунок сорбції-десорбції пароподібної вологи і за рахунок поглинання краплиннорідкої вологи, проникність – за рахунок повітря- і вологопроникності, також проникності краплиннорідкої вологи. В другій групі властивості матеріалів забезпечуються тепло- і

температуропровідністю, тепловим випромінюванням, віддачею тепла конвекцією і випаруванням [1].

Об'єкти та методи дослідження. Об'єктом дослідження є ТМ для постільної шпитальної білизни. Структурні характеристики наведені в табл.1.

Таблиця 1 – Структурні характеристики білизняних ТМ

Номер зразка	Перелетення	Вміст складників сировинного складу, [%]	Лінійна густина ниток, [текс] основа/уток	Поверхнева густина, [г/м ²]	Товщина, [мм]	Число ниток на 100 мм P_p/P_u	Поверхнєве заповнення, [%]
1	Полотняне	Бавовна – 100	20,0/26,3	110	0,20	300/200	74
2	Полотняне	Бавовна – 100	15,3/18,1	135	0,22	550/400	94
3	Полотняне	Бавовна – 100	16,6/18,1	149	0,27	260/240	81
4	Сатинове	Бамбук – 100	13,3/18,1	147	0,21	500/350	98
5	Полотняне	Бавовна – 50 ПЕ – 50	15,3/20,0	80	0,19	300/200	65
6	Сатинове	Бавовна – 100	14,2/16,6	130	0,22	550/300	87

За методиками ГОСТ 3816–81 визначалися показники: кондиційна вологість, W_k [%] та гігроскопічність, H [%]. Коефіцієнт повітропроникності B_H [дм³/м²с] визначався на приладі FF-12 за методикою ДСТУ ISO 9237:2003. Відносна паропроникність P [%] полотен досліджувалась на приладі «PERMETEST» виробництва Чеської республіки при $T_{\text{повітря}} = 22^{\circ}\text{C}$, відносній вологості повітря $\varphi = 60$ % та швидкості повітря $v = 1,5$ м/с. Вимірювання теплофізичних характеристик ТМ здійснювалося на приладі «ALAMBETA» виробництва Чеської республіки при перепаді температур 10°C и тиску на пробу $P = 200$ Па. Температура верхньої пластини становила 34°C .

Результати дослідження. Досліджувані ТМ мають різну здатність до поглинання вологи із оточуючого середовища, яка змінюється в широкому діапазоні значень (табл.2). З наведених даних видно, що на сорбційні властивості ТМ в першу чергу впливає сировинний склад полотен. Порівняльний аналіз вказує на те, що кондиційна вологість та гігроскопічність є однаковими за чутливості характеристиками, які дозволяють прослідити чітку різницю між ТМ з натуральних волокон та полотнами з вмістом синтетичних волокон за їх здатністю поглинати пароподібну вологу. Із усіх ТМ найкращі

гігроскопічні властивості має ТМ №4 з бамбукових волокон ($H = 32,2\%$; $W_k = 9,3\%$).

З метою оцінки здатності ТМ забезпечувати відведення надлишків пароподібної вологи з підодягового простору були використані показники – відносна паропроникність та коефіцієнт повітропроникності (табл.2). Аналіз показав, що повітропроникність ТМ залежать від структурних характеристик полотен, які визначають їх пористість, кількість і розміри наскрізних пор. Встановлено, що із збільшенням поверхневого заповнення тканин зменшується їх повітропроникність. При цьому, значне зменшення повітропроникності спостерігається зі збільшенням поверхневого заповнення ТМ (при $E_s > 87\%$).

Таблиця 2 – Гігроскопічні та проникні властивості білизняних ТМ

Номер зразка	Переплетення	Вміст складників сировинного складу, [%]	Поверхнєве заповнення, E_s [%]	Відносна паропроникність,	Коефіцієнт повітропроникності, $V_{\text{н}} \text{ дм}^3/\text{м}^2 \cdot \text{с}$	Гігроскопічність, H [%] (24 години)	Кондиційна вологість, W_k [%] (24 години)
1	Полотняне	Бавовна – 100	74	76	583	20,2	6,7
2	Полотняне	Бавовна – 100	94	71	25	19,0	5,5
3	Полотняне	Бавовна – 100	81	73	249	18,8	5,5
4	Сатинове	Бамбук – 100	98	73	29	32,2	9,3
5	Полотняне	Бавовна – 50 ПЕ – 50	65	82	883	11,3	2,7
6	Сатинове	Бавовна – 100	87	74	64	22,2	5,8

Паропроникність ТМ залежить як від структурних характеристик полотен, так і від вмісту складників сировинного складу. За результатами досліджень (табл. 2) найбільшу паропроникність (82 %) має змішане полотно №5 (Бавовна/ПЕ). Це обумовлено наявністю гідрофобних синтетичних волокон та високою поверхневою пористістю ($E_s = 65\%$) тканини. Інші зразки ТМ внаслідок високої щільності та 100% вмісту гідрофільних волокон характеризуються дещо нижчою паропроникністю (71 ÷ 76 %).

Другою складовою термofізіологічного комфорту постільної білизни є теплофізичні властивості, які визначають здатність ТМ зберігати або відводити тепло (табл.3). В останній час зі збільшенням для споживачів

значення комфортності встала потреба доповнення загальноживаних теплофізичних характеристик новим показником, який би характеризував теплове відчуття людини при доторканні до ТМ [2]. Оцінка цього відчуття може бути здійснена за показником «коефіцієнт теплового поглинання» b [$\text{Вт}\cdot\text{с}^{1/2}/\text{М}^2\cdot\text{К}$].

Таблиця 3 – Теплофізичні характеристики білизняних ТМ

Номер зразка	Вміст складників сировинного складу, [%]	Товщина, h , [мм]	Тепловий прр, $R\cdot 10^{-3}$, [$\text{Вт}^{-1}\cdot\text{К}\cdot\text{м}^2$]	Коефіцієнти		
				тепло-провідності $\lambda\cdot 10^{-3}$, [$\text{Вт}\cdot\text{м}^{-1}\cdot\text{К}^{-1}$]	температуро-провідності $a\cdot 10^{-6}$, [$\text{М}^2\cdot\text{с}^{-1}$]	теплового поглинання b , [$\text{Вт}\cdot\text{с}^{1/2}/\text{М}^2\cdot\text{К}$]
1	Бавовна – 100	0,20	6,1±0,2	34,2±1,6	0,057±0,002	154±8
2	Бавовна – 100	0,22	6,3±0,2	37,9±1,7	0,043±0,007	173±7
3	Бавовна – 100	0,27	6,5±0,2	43,4±1,7	0,062±0,007	179±7
4	Бамбук – 100	0,21	6,0±0,2	35,7±1,7	0,032±0,001	203±7
5	Бавовна – 50 ПЕ – 50	0,19	6,0±0,1	27,8±1,8	0,052±0,003	122±4
6	Бавовна – 100	0,22	6,7±0,1	32,4±4,7	0,035±0,005	173±3

Доведено, що із збільшенням числового значення цього коефіцієнта підвищуються холододієвості людини при торканні її поверхні ТМ. Як показали результати дослідження (табл.3) «теплішим» на дотик є змішане полотно №5. Бамбуковий ТМ з гладкою поверхнею за рахунок сатинового переплетення за цим показником є холоднішим на дотик: $b = 203 \text{ Вт}\cdot\text{с}^{1/2}/\text{М}^2\cdot\text{К}$.

Висновки. Одержані результати дають підставу вважати, що асортимент бавовняних та змішаних ТМ, які на сьогодні використовуються для виготовлення постільної білизни, може бути доповнений ТМ з бамбукових волокон. Ці полотна забезпечують високий рівень комфортності та зносостійкості постільної білизни [3].

Список літератури

1. Супрун Н.П. Наукові основи визначення властивостей пакетів бар'єрного одягу з урахуванням особливостей експлуатації: Дис. д.т.н: 05.02.01/ КНУТД. – К., 2006. – 317с.
2. Yehia E. El Mogahzy. The Theory and the Practice of Understanding Fabric Comfort // Text. Res. J. – 2000. – №63 (4). – P. 219–230.
3. Артеменко В.П., Варавіна А.А., Арабулі С.І. Порівняльний аналіз текстильних матеріалів для постільної білизни // Тези доповідей XVII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів "Наукові розробки молоді на сучасному етапі", 26-27 квітня 2018 р. Київ – КНУТД. – С.296-297